

XÂY DỰNG THÁI ĐỘ HỌC TẬP TÍCH CỰC CHO HỌC SINH

• ThS. HOÀNG GIA TRANG

Viện Chiến lược và Chương trình giáo dục

Ngành Giáo dục đang thực hiện cuộc vận động hai không “Nói không với tiêu cực trong thi cử và bệnh thành tích trong giáo dục” nhằm lập lại trật tự, kỉ cương trong dạy và học. Để cuộc vận động đạt được hiệu quả, chúng ta phải làm rất nhiều việc, đặc biệt cần xây dựng được thái độ học tập tích cực cho HS. Chỉ thị 33 của Thủ tướng Chính phủ về Chống tiêu cực và khắc phục bệnh thành tích trong giáo dục cũng nhấn mạnh cần thiết phải xây dựng thái độ học tập đúng đắn cho HS: “Gia đình và các bậc phụ huynh, Ban đại diện cha mẹ HS cần chú trọng giáo dục con em mình thái độ học tập đúng đắn, trung thực; không tiếp tay cho các hiện tượng tiêu cực”.

Thái độ được hiểu là ý thức, cách nhìn nhận, đánh giá và hành động theo một hướng nào trước một sự việc, một vấn đề. Thái độ được biểu hiện thông qua nét mặt, cử chỉ, lời nói, hành vi.

Thái độ học tập của HS có thể biểu hiện ở một số khía cạnh như: động cơ học tập, sự hứng thú trong học tập, ý thức học và tự học, hành vi học tập, sự chấp hành nội quy, kỉ luật của trường, lớp học...

1. Thái độ học tập của HS

Trong những năm qua, nhiều trường học mãi mê thành tích nên hình thành tâm lí ỷ lại, trông chờ ở HS. Nhiều em thấy không cần học, không cần nỗ lực phấn đấu mà vẫn được lên lớp, thậm chí xếp loại học lực tiên tiến. Hiện tượng HS trung học cơ sở chưa đọc thông viết thạo không phải là cá biệt. Tình trạng HS “ngồi nhăm lờp” diễn ra ở không ít địa phương. Chính những tồn tại đó trong giáo dục khiến cho một bộ phận HS có thái độ không đúng đối với việc học tập mà các em chính là chủ thể. Cuối năm học, thầy cô giáo phải lo nhiều hơn HS, lo làm sao đạt chỉ tiêu, danh hiệu thi đua đã đăng kí với nhà trường. Vì thế, diễn ra hiện tượng GV phải cạy điểm, nâng điểm cho đạt tỉ lệ HS khá, giỏi. Một số tiêu cực, lộn xộn trong kì thi tốt nghiệp phổ thông trung học cũng biểu hiện rõ của thái độ học tập chưa nghiêm túc của một bộ phận HS.

Muốn lập lại trật tự, kỉ cương trường lớp; ngăn ngừa những biểu hiện tiêu cực trong dạy và học thì không thể không thay đổi thái độ học tập của HS. Cần thiết phải giúp cho HS nhận thức được việc học tập là nhiệm vụ quan trọng của các em và vì tương lai của bản thân các em chứ không phải vì thành tích của thầy cô, hay mong muốn của các bậc cha mẹ. Cuộc khảo sát về hành vi học tập của 598 HS ở 4 trường trung học cơ sở tại Hà Nội do đề tài V2003-08 thực hiện cho kết quả như sau:

Bảng 1: Hành vi biểu hiện trong học tập của học sinh

Các hành vi	Thường xuyên (%)	Thỉnh thoảng (%)	Tổng cộng (%)
1. Không học bài ở nhà	1,37	18,63	20,0
2. Không ghi chép bài trong giờ học	1,03	7,69	8,72
3. Không mang đủ đồ dùng học tập	1,88	10,6	12,48
4. Mất trật tự trong giờ học	3,59	23,25	26,84
5. Bỏ tiết, trốn học	0,34	1,37	1,71
6. Đi học muộn	0,85	5,98	6,83

Qua bảng trên, chúng ta thấy, ở hành vi **Mất trật tự trong giờ học** có 3,59% HS trả lời ở mức thường xuyên; 23,25% ở mức thỉnh thoảng. Nói về tình trạng HS mất trật tự, đại diện Hội Cha mẹ HS trường THCS C.N (Tứ Liêm) than phiền: “Tôi không thể hiểu được vì sao HS lại mất trật tự đến thế. ở phía trên cô giáo giảng bài còn ở dưới HS cứ nói chuyện âm thầm”. Hành vi mất trật tự trong giờ học bao gồm: nói chuyện riêng, chạy khỏi chỗ, trêu đùa nhau... Qua đó chứng tỏ ý thức và thái độ học tập của một bộ phận HS chưa thực sự nghiêm túc.

Ở hành vi **Không học bài ở nhà**, có 1,37% mức thường xuyên; 18,63% thỉnh thoảng. HS các trường ngoại thành biểu hiện hành vi Không học bài ở nhà cao hơn HS thành phố. Khi trao

đối với Ban Giám hiệu các trường tham gia khảo sát này chúng tôi thấy, tình trạng HS lười học bài, không làm bài ở nhà diễn ra ở nhiều trường và được coi là căn bệnh trầm kha mà các trường chưa giải quyết được, nhất là các trường thuộc khu vực ngoại thành, nông thôn. Trước khi đến lớp học, có những HS chỉ làm bài, ôn bài qua loa nhằm đối phó với GV nếu bị kiểm tra. Điều này có nghĩa là bản thân các em chưa nhận thức được tầm quan trọng, không thấy hứng thú đối với việc học tập của bản thân. Do ý thức, thái độ học tập chưa tốt nên theo kết quả nghiên cứu trên, có 8,72% HS đã từng **Không ghi chép bài trong giờ học**; 12,48% từng **Không mang đủ đồ dùng học tập**; và 6,83% từng **Đi học muộn**.

Trao đổi với các GV, chúng tôi thấy rằng, thái độ học tập chưa đúng đắn của HS còn thể hiện ở chỗ, có những em không học bài nên bị thầy, cô giáo cho điểm kém một vài lần, nhưng các em không hề tỏ ra lo lắng cho kết quả học tập của bản thân. Thái độ học tập chưa đúng đắn tất yếu dẫn đến những biểu hiện hành vi tiêu cực, gian dối trong thi cử. Hiện tượng quay cóp được coi là phổ biến trong HS, SV hiện nay. Theo khảo sát của Thanh tra Bộ GD&ĐT tại 12 trường ĐH, CĐ, trong số 1.827 SV có đến 1.635 (chiếm 89,4%) khẳng định tình trạng sử dụng tài liệu trong thi cử là phổ biến; ngoài ra, có 85% SV được hỏi cho rằng hình thức quay cóp là phổ biến.

Thái độ học tập của HS chịu ảnh hưởng của nhiều yếu tố khác nhau như: nhận thức về việc học tập của các em; nội dung bài giảng, phương pháp giảng dạy của GV; khả năng tiếp thu của HS; sự quan tâm đối với học tập của cha mẹ; bầu không khí tâm lý trong lớp học ... Tuy nhiên, dù bất cứ nguyên nhân nào, thì thái độ học tập chưa tốt như vậy sẽ có ảnh hưởng rất lớn đến kết quả học tập của các em. Và chúng ta thấy việc xây dựng thái độ học tập nghiêm túc, đúng đắn cho HS là hết sức cần thiết.

2. Xây dựng thái độ học tập tích cực cho HS

Như đã đề cập ở trên, thái độ học tập của HS chịu ảnh hưởng của nhiều yếu tố khác nhau. Bài viết này chỉ xin đưa ra một số đề xuất nhằm hình thành thái độ học tập tích cực cho HS:

2.1. Về phía nhà trường

- Đội ngũ cán bộ quản lý, GV cần có nhận thức đúng đắn và có trách nhiệm thực hiện tốt

cuộc vận động hai không của ngành GD-ĐT là "Nói không với tiêu cực trong thi cử và bệnh thành tích trong giáo dục". Cần lập ra kế hoạch thực hiện cụ thể; có sự theo dõi, kiểm tra và tổng kết rút kinh nghiệm sau mỗi giai đoạn thực hiện để điều chỉnh kế hoạch hành động cho phù hợp và đạt hiệu quả cao;

- Tiếp tục đẩy mạnh đổi mới phương pháp dạy học với nhiều hình thức đa dạng nhằm tạo hứng thú học tập và phát huy tính chủ động, tích cực cho HS.

- Kiên quyết xử lý những hiện tượng tiêu cực như chạy điểm; GV ép buộc HS học thêm để thu tiền và có thái độ phân biệt đối xử đối với những HS không đi học thêm. Qua nghiên cứu về nguyên nhân dẫn đến thái độ và hành vi không đúng mực của HS trong học tập cho thấy: 23,9% HS và 16,96% GV cho rằng do "GV ứng xử thiếu tế nhị với HS"; 31,36% HS và 24,35% GV cho rằng do "GV thiếu công bằng với HS". Cách ứng xử của GV có ảnh hưởng nhất định đến sự hình thành thái độ học tập của HS. Vì thế, cần xây dựng mối quan hệ tôn trọng giữa giáo viên-HS.

- Thường xuyên tuyên truyền, nâng cao nhận thức cho HS về giá trị, tầm quan trọng của việc học thực chất. Tại một số trường phổ thông của tỉnh Gia Lai người ta đã treo khẩu hiệu "Nói không với tiêu cực trong thi cử và bệnh thành tích trong giáo dục"; điều này phần nào có tác dụng giáo dục, nhắc nhở HS cần có thái độ học tập nghiêm túc hơn.

- Phát huy vai trò của Đoàn, Đội nhà trường trong xây dựng thái độ học tập tích cực cho HS; tổ chức thi đua giữa các nhóm, tổ trong lớp và giữa các lớp với nhau trong học tập cũng như gìn giữ kỉ luật...

2.2. Về phía gia đình

- Cha mẹ cần có thái độ đúng đắn đối với việc học của con cái. Tránh hiện tượng thúc ép con cái học hành quá sức khiến các em cảm thấy sợ học, chán học, học đối phó. Hoặc một số cha mẹ dùng tiền, quà cáp cho thầy cô để xin điểm cho con; hoặc tham gia ném bài, hành hung giám thị trong kì thi như đã diễn ra ở một số địa phương thời gian vừa qua. Việc làm của các bậc phụ huynh sẽ tạo cho HS tâm lí ỷ lại, trông chờ vào người khác còn bản thân không cần nỗ lực phấn đấu vì đã có cha mẹ, người thân

(Xem tiếp trang 38)